

עומק הפשט

גליון נושא:

בס"ד, יום ג' פרשת דברים ב' מנחם אב תשע"ז
מסכת גיטין דף מה.

דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות, לעורר לב
המעייין, ואין לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

'חילופי שבויים'

פנינים

פיקוח נפש!

לפני הכניסה למעמקי הנדון ההלכתי, יש להקדים, מה שכבר ידוע ומפורסם, שממשלת ישראל אינה מציינת לדיני התורה, ב'מגילת העצמאות' של מדינת ישראל שנחתם יומים לפני הקמת המדינה ביום ד' אייר תש"ח כתוב בפירוש, שהמדינה אינה כפופה לדיני התורה - עפרא לפומייהו.

אי לכך, המטרה בגיליון זה, לברר מה היה צריך להיות פסק הדין, אילו היו 'מקבלי ההחלטות' מציינים לגדולי הדור! ואם כי לא הגענו לדרגה שנוכל להכריע בדיני נפשות, אולם תורה היא וללמוד אנו צריכים. 'להלכה ולא למעשה'.

כאשר התאוננו בפני הג"ר שמואל רוזובסקי זצ"ל ראש ישיבת פוניבז', על כך שהחלטות הרות גורל בארץ ישראל, בשאלות של פיקוח נפש, מוכרעות על ידי נציגים ואישי ציבור ש'לא קראו ולא שנו', המושפעים משיקולים פוליטיים צרים. והיה צריך להיות, שיבואו לשאול בעצת גדולי התורה, מה לעשות בנידונים חמורים, העומדים על הפרק?

השיב רבי שמואל; אדרבה 'פונקט פאקערט' (בדיוק להיפך) אנו שמחים בעובדה שמקבלי ההחלטות אינם באים לשאול אותנו מה לעשות, - וכי יש לנו 'סנהדרין גדולה' אשר בכוחם לדון דיני נפשות? הרי באמת קשה מאוד להכריע בדברים כאלו! ❖

מחיר יקר

תנן (גיטין דף מה.) אין פודין את השבויים יותר על כדי דמיהן 'מפני תקון העולם'. ואין מבריחין את השבויין 'מפני תקון העולם'. רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני תקנת השבויין.

איבעיא: נחלקו בגמ' (גיטין דף מה.) מהו 'תיקון העולם', אם משום 'דוחקא דציבורא', שאין לדחוק את הציבור לשלם מחיר מופקע עבור פדיון השבויים, כי כתוצאה מכך הציבור יתרושש מכספו ויבואו לידי עניות (רש"י ד"ה מפני דוחקא). או משום 'דלא ליגרבו ולייתו', כי אם נכנע לדרישותיהם המופרזות של השבאים, הם ימשיכו בפעולותיהם המושחתות ביתר שאת, ו'תיקון העולם' הוא לא להיכנע לדרישות שלהם.

נפקא מינה בין הטעמים, פירש רש"י (ד"ה או דלמא), כאשר יש לשבוי קרוב או ידיד עשיר שמעוניין לפדותו, הטעם של 'דוחקא דציבורא' לא יאסור עליו לפדותו, כי התשלום הגבוה לא נופל על הציבור, אך הטעם 'דלא ליגרבו ולייתו' שייך גם כשקרובי השבוי יפדוהו ב'יותר מכדי דמיו', כי עדיין מעשה זה יגרום לשבאים לשוב על מעשיהם.

כתב הרא"ש שבסוגיית הגמרא בגיטין, לא נפשטה הבעיא מה הטעם ש'אין פודים יותר מכדי דמיהם', האם 'משום דוחקא דציבורא', או 'משום דלא ליגרבו'. [מלשונו משמע שרשאים לפדותו מספק].

1. להלכה

ליגרבו: שיטת הרמב"ם (פרק ח' ממתנות עניים הלכה י"ב) והשו"ע (יו"ד סימן רנב סעיף ד'), שהלכה כמו הצד בגמ' שטעם האיסור הוא 'משום דלא ליגרבו', ואפילו רוצים לפדות, אסור ביותר מכדי דמיו, 'שלא יהיו האויבים רודפים אחריהם לשבותם'. וכן מדייק הרמב"ן (בגיטין, ובמלחמות

ברכות דף כ, יב. בדפי הרי"ף) מדברי הרי"ף שנוקט להלכה את הטעם 'משום דלא ליגרבו', ואף באשתו אסור לפדות כרשב"ג.

ספק: והנה הרי"ן מצדד, שכוונת הראשונים, שמספק מחמירים כטעם 'דלא ליגרבו', מדין 'שב ואל תעשה', מכיון שלא נפשטה האיבעיא. ובחידושי הרי"ן מכתב יד הגירסה להיפך, שמספק מקילים, ורשאי לפדות ביותר מכדי דמיו אם ירצה.

דוחקא: מאידך הים של שלמה (סימן סו עב) נוקט להלכה, את הטעם של 'דוחקא דציבורא'. וכתב שהמנהג אצלם ובתוגרמא וסביבותיה, לפדות אף יותר מכדי דמיהם, כי הם 'ויתרו על דוחקם', וה' יוסף על שכרם, ופעולתם לפני ה' צפון בעולם הבא. וכן במקום סכנת נפשות, המנהג הוא לפדות אף ביותר מכדי דמיהם.

נְפֵשׁ תַּחַת נְפֵשׁ

2. מהו המחיר של חיי אדם???

תעריף: כל דברי המשנה והפוסקים בסוגיית פדיון שבויים דנו, כמה כסף יש להשקיע בכדי לפדות שבוי, ומהו 'כדי דמיהם'. אולם לא קבעו 'תג מחיר', מה יהיה הדין, כאשר מדובר על 'אנשים תמורת אנשים', כגון בעסקאות חילופי שבויים, אימתי נחשב 'יותר מכדי דמיהם'.

בנדון כבד משקל זה עלינו לברר; א. מה דעת רבותינו הפוסקים בדין 'יותר מכדי דמיהם'. ב. האם יש אופנים בהם מותר לפדות גם 'יותר מכדי דמיהם'. ג. והאם 'ודאי סכנת נפשות' של השבוי, גוברת על 'ספק סכנת נפשות', שיכול להיגרם משחרור המחבלים הרוצחים.

דעתו הנחרצת של המהר"ם לובלין (שאלה טו), לענין נער שהיה שבוי בידי ישמעאלים בסכנת מוות, עקב עלילת שקר, ואפשר לפדותו בדמים מרובים, שם הכריע 'שלא מצאנו באחרונים שום גילוי דעת, שבזמננו ישתנה הדין מדינא דגמרא', ולכן לא יפדוהו, אלא כפי ערך שנמכר עבד כמותו בשוק העבדים.

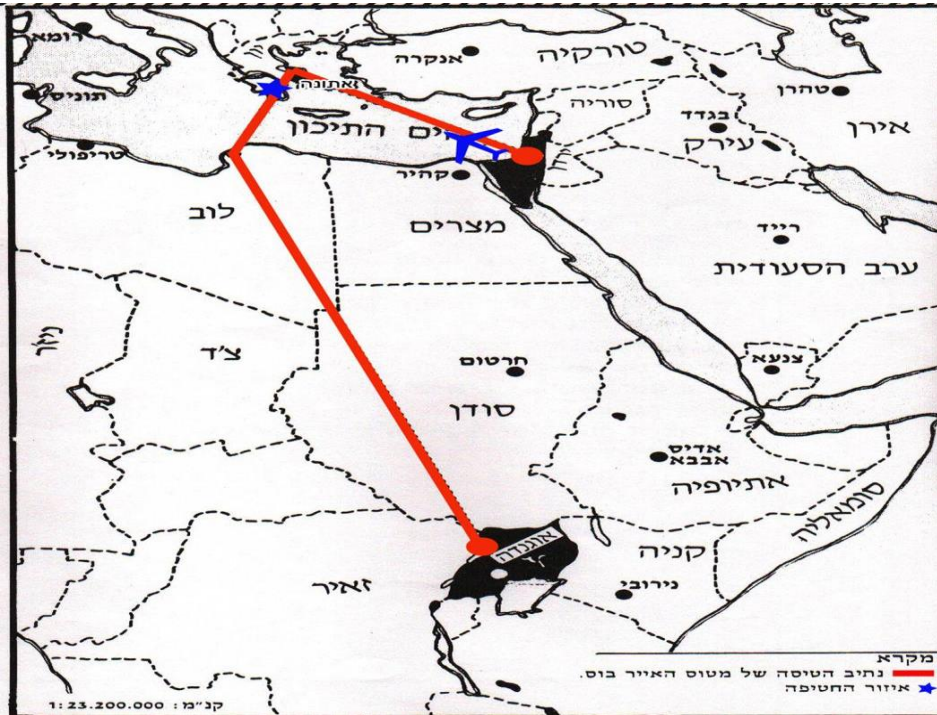
אולם הרדב"ז (שו"ת חלק א' סימן מ') הובא בפתחי תשובה (סימן רנב ס"ק ה) כתב, ש'כדי דמיהן' היינו כמו שפודים שבויי גויים, ולא כמו שנמכר עבד בשוק. ולימד זכות על מה שפודים ביותר מכדי דמיהן, וסיים דמצוה רבה יש בזה. וכתב הגר"ח קנייבסקי שליט"א (דרך אמונה מתנות עניים פרק ח' סעיף יב ס"ק עח) במקום שיש חשש שיהרגוהו, נחלקו האחרונים. ובזמננו לכו"ע חייבין לפדותן במקום סכנת נפשות. והרי נפסק בשו"ע (סעיף ו') כמסקנת הגמ', שכשיש סכנת נפשות, פודים גם את מי שמוכר עצמו לעכו"ם, אפילו כמה פעמים.

3. דרישות מופרזות של 'ארגוני הטרור'

גלעד שליט: החייל הישראלי גלעד שליט, נחטף על ידי פעילי ה'חמאס', באזור כרם שלום בתאריך כט סיון תשס"ו, והוחזק בשבי ברצועת עזה, במשך כחמש שנים וארבעה חודשים (1,941 ימים). שליט שוחרר והושב לישראל בתאריך כ' תשרי תשע"ב, במסגרת 'עסקת החלפת שבויים', בין ישראל ל'חמאס', תמורת שחרור 1,027 אסירים מחבלים, ביניהם מאות אסירי עולם, עם 'דם על הידים'.

שבעה הרוגים: השאלה המרכזית בתקופת שביו של החייל החטוף היתה: האם מוצדק לשלם את ה'מחיר המופרז', שדרשו חוטפיו תמורת שחרורו, שכלל שחרור של מאות מחבלים רוצחים צמאי דם, שהייתה סבירות רבה שיחזרו לאחר שחרורם, לפעילות חבלנית. דעת המתנגדים לשחרורם, צברה תאוצה בחודש סיון תשע"ד, לאחר שהתברר ש'זיאד עואד', שרצח בערב פסח את ניצב משנה ברוך מזרחי הי"ד בציר תרקומיאי, היה אחד מהמשוחררים בעסקת גלעד שליט. מאז ועד היום, נרצחו לפחות שבעה יהודים, על ידי מחבלים ששוחררו ב'עסקת גלעד שליט'!!!

מבצע אנטבה: שאלה דומה התעוררה לפני עשרות שנים, בתאריך כט סיון תשל"ו, כאשר טרוריסטים השתלטו על מטוס צרפתי של חברת 'אייר פראנס' במהלך טיסה מישראל לצרפת, שהיו עליו 98 יהודים, והנחיתוהו באוגנדה המרוחק 4000 ק"מ מישראל, ודרשו לשחרר תמורתם, הרבה מחבלים אסירים, באיום שאם לא ייענו למשא ומתן, יהרגו את כל בני הערובה. בסופו של דבר,

מפה - מבצע אנטבה

שוחררו כמעט כל החטופים בשלום (למעט 3 בני ערובה שנהרגו במהלך המבצע) ב'מבצע אנטבה' בתאריך ו' תמוז תשל"ו, על ידי חיילי קומנדו ישראליים, שחדרו לשדה התעופה וחילצו אותם. טרם המבצע, התעורר הנדון האם צריך לשחרר את האסירים כדי להציל את השבויים.

על עצם המבצע הצבאי המסוכן, התעורר פולמוס עז, האם היה מותר לסכן חי עשרות חיילים לצורך הצלת השבויים, בקונטרס המאור פורסם דעתו של הרב מאיר אמסעל רב

בברוקלין, שחל חיוב לעשות כל מה שאפשר כדי לשחררם, אפילו בסיכון נפש החיילים. מאידך חלק עליו הרב משה חסקילביץ (קובץ אוצרות ירושלים חלק ר"ז עמוד רסב) שאסור לסכן עצמו כדי להציל את בני הערובה.

4. דעת האוסרים

לא משתלם: דעת הרבה רבנים שליט"א, וכן שמעתי בשם הג"ר משה שטרנבוך שליט"א, בכל שאלה של החלפת שבויים תמורת מחבלים, כדוגמת 'מבצע אנטבה', או החייל השבוי 'גלעד שליט', אסור מצד הלכות 'פיקוח נפש' לבצע 'עיסקת חילופי שבויים' ולשחרר את המחבלים, למרות הצער הגדול הכרוך בהותרת החטופים בשבי. ומכמה טעמים;

א. זה יותר מכדי דמיהן. ב. השחרור יעודד את הרוצחים לחטוף עוד יהודים למטרות מיקוח. ג. שחרור מחבלים עלול לסכן בעתיד יהודים, על ידי פיגועים וכדומה (כפי שעניינו הרואות, שאכן 'אשר יגורנו בא לנו'), ו'מאי חזית' לחשוש לסכנת השבויים עכשיו, יותר מאשר לסכנת נפשות עתידית, בשונה מהנדון של חילופין תמורת כסף, שם לא קיים שיקול זה. ד. מפורש בתוספתא (תרומות פרק ז' הלכה כ') אם אמרו הגויים תנו לנו אחד, ואם לאו אנו הורגים את כולכם, לתנא קמא ימותו כולם ואל ימסרו אחד להריגה. לר' יהודה אם ודאי יהרג ימסרוהו להריגה. ואם ייחדו אחד ימסרוהו להריגה ואל יהרגו. וגם כאן השבוי כבר מסור להריגה, ואיך נסכן נפשות ישראל להצלתו.

5. דעת המתירים

חייבים: מאידך מספר הרב אברהם הלוי הורביץ (בספרו אורחות רבנו מהדורה ישנה ח"א עמוד שסז) ששמע בעצמו מהסטייפלער זצ"ל בשעת 'מבצע אנטבה', שסירב להתערב בהיבט הפוליטי, אולם אמר, שלמעשה מצד ההלכה חייבים לשחרר מחבלים תמורת החטופים, משום פיקוח נפש. אך אם הממשלה מסרבת יש לזה צד בהלכה, כי הן אמנם שהטעם של 'דוחקא דציבורא' לא שייך במדינה, אך הטעם ש'לא ליגרבו' שייך, פן יחטפו עוד מטוסים, והרי הפתחי תשובה (יו"ד רנב ס"ק ד') מביא פוסקים שהכריעו כהטעם הזה. הדבר תלוי גם בשני תירוצי התוס' (גיטין דף נח.). האם בפיקוח נפש אין פודין יותר מכדי דמיהן.

מנהג ישראל תורה

תלמיד חכם

נפסק בשו"ע (יו"ד סימן רנב סעיף ד) כדברי התוס' (גיטין דף מה. ד"ה דלא, דף נח. ד"ה כל) והים של שלמה (סימן סו) שתלמיד חכם פודים אותו בדמים מרובים, ומטעם זה פדה רבי יהושע בן חנניה בממון מרובה, את התינוק המופלג בחכמה, מבית האסורים, שגדל ונהיה מורה הוראה בישראל, והוא רבי ישמעאל בן אלישע.

והוסיף הרמב"ן שתלמיד חכם פודין בכל מחיר, אפילו שיתכן ש'יגרבו טפי', כי אם יאבד אין לנו אחר כמותו, מה שאין כן באיבוד נפש מישראל, הרבה יש לנו כיוצא בו. כמבואר במדרש (בראשית רבה מקץ צא) על הפסוק וְהִחַמְתָּ מֵאֵין תִּמְצָא (איוב כח, יב) שחכם שמת, מי יתן לנו אחר תמורתו. ומבואר בגמ' (הוריות דף יג.) שפדיית תלמיד חכם, קודמת לפדיית מלך.

נימוק הפוך כתב בשו"ת רדב"ז (א תצח), שבתלמיד חכם אין חשש 'ליגרבו', כי אין שכיח תלמידי חכמים, והשבאי אינו יודע מי תלמיד חכם. ועוד שבשעת הפדיה צריך לומר לשבאי, שמפני שהוא תלמיד חכם, משלמים עליו הרבה. והמאירי כתב שכח התורה מגין על התלמיד חכם, שלא ילקח שוב בשבי.

מעשה נורא! מוסיף ומספר הים של שלמה; המהר"ם מרוטנבורג היה תפוס בידי מלך רומי בעיר אנזיסהיים, במגדל אייגזהם, 14 שנים, 7 בחייו ועוד 7 במותו (נתפס; ד' תמוז ה' אלפים מ"ו. נפט; יט אייר ה' אלפים נ"ג. נקבר; ד' אדר ה' אלפים ס'. קובץ המעין לג עמוד 136). השר תבע מן הקהילות סכום גדול תמורת שחרורו, ולא הניח להם המהר"ם לפדותו, מטעם שהיה זה 'יותר מכדי דמיהם'. ניתן לקבורה בהשתדלות ר' אלכסנדר זיסקינד ווימפין מפפד"מ, שנתן ממון רב למלך, ואף זכה להקבר על ידו. המצבות והקברים קיימים עד היום.

ותמה הים של שלמה, הרי המהר"ם היה תלמיד חכם מופלג, שלא היה כמותו בדורו בתורה ובחסידות, ומותר לפדותו בכל ממון שבעולם. גם אם מרוב ענוותנותו לא רצה להחזיק עצמו כמופלג בתורה, עדיין היה לו לחוש על 'ביטול תורה', כאשר כתב בעצמו, שהיה יושב בחושך וצלמוות, בלי תורה ואורה, והיה מקונן שלא היו אצלו ספרי הפוסקים והתוספות וכו', ורבים צריכים לו. ועוד שזכות הציבור לוותר על 'דוחקים', ועוד שבסכנת נפשות פודים אף ביותר מכדי דמיו.

ותירץ הים של שלמה, שחשש המהר"ם, שכעת יעשו כן לשאר תלמידי חכמים המופלגים שבדור, עד שלא יספיק ממון הגולה לפדותם, ותשתכח התורה מישראל. לכן אמר החסיד, מוטב שתאבד מעט חכמה היותרת מישראל, ממה שתאבד חכמת התורה כל עיקר, ולכן ציוה שלא יפדוהו, כעין 'תיקון העולם' המבואר בסוגיא. ואכן כך היה, ומאז פסק אותו הדבר, ולא הוסיפו לתפוס עוד חכמי הגולה. ❖

וכן דעת הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל (שיעורי תורה לרופאים סימן קלח) שחייבים במקום פיקוח נפש, לבצע את העיסקה, שלא שייך כאן הטעם, של 'אין פודים את השבויים יותר מכדי דמיהם', משום תיקון העולם כדי שלא ליגרבו, כי שונאי ישראל עושים בלאו הכי כל שביכולתם, לחטוף ולהרוג, ה' יפר עצתם, וכעין שכתבו התוס' (גיטין דף מה. ד"ה דלא) דבשעת חורבן הבית לא שייך 'דלא ליגרבו', כי בלאו הכי ישראל נתונים למשיסה.

וכן ידוע תשובת הגר"ע יוסף זצ"ל (שו"ת יביע אומר חלק י' חלק חו"מ סימן ו', קובץ זכור לאברהם תשנ"ז עמודים ריג-רמב) בנדון 'מבצע אנטבה בהלכה', שהאריך לבאר, מדוע יש לבצע את העיסקה, ואף המליץ טרם 'עיסקת גלעד שליט', לשחרר אפילו את המחבל, שרצה לפגוע בו בשנת תשס"ד!! (רבינו עובדיה יוסף עמוד שנט). גם הג"ר יצחק שמואל שכטר שליט"א (חבר הבד"ץ ק"ק

הערות מבני החבורה

מעלת פדיון שבויים...

מבואר בגמ' (בבא בתרא דף ח:) פדיון שבויים היא 'מצוה רבה', וקודמת לפרנסת עניים וכסותן. וכך נפסק בשו"ע (יו"ד סימן רנב סעיף א') שלכל דבר מצוה שגבו מעות בשבילו, יכולים לשנותן לפדיון שבויים, שאין מצוה גדולה כפדיון שבויים.

המקור הוא מהפסוק 'אֲשֶׁר לַמּוֹת לַמּוֹת וְאֲשֶׁר לַחַרְב לַחַרְב וְאֲשֶׁר לַרְעֵב לַרְעֵב וְאֲשֶׁר לַשָּׁבִי לַשָּׁבִי', חרב קשה ממות שמתנוול וכתוב 'קָרָב בְּעֵינַי ה' הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו', רעב קשה מחרב, שמצטער וכתוב 'טוֹבִים הָיוּ חֲלָלֵי חֶרֶב מִחֲלָלֵי רָעַב'. שבי קשה מכולם, דכולהו איתנהו ביה.

וכותב הרמב"ם (מתנות עניים פרק ח' הלכה י') והשו"ע (יו"ד סימן רנב סעיף ב') השבוי הרי הוא בכלל הרעבים והצמאים והערומים ועומד בסכנת נפשות, המעלים עיניו מפדיונו, עובר על לא תִאֱמַן אֶת לִבְבְּךָ (דברים טו, ז). ועל לא תקפץ את יָדְךָ (דברים טו, ז). ועל לא תַעֲמֵד עַל דַּם רֵעֶךָ (ויקרא יט, טז). ועל לא יִרְדְּנוּ בְּפִרְךָ לְעֵינֶיךָ (ויקרא כה, נג). וביטל מצות פִּתְחֵי תַּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ (דברים טו, ח). ומצות וְחֵי אַחֶיךָ עִמָּךְ (ויקרא כה, לו). וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ (ויקרא יט, יח). הַצֵּל לְקַחִים לַמּוֹת (משלי כד, יא). והרבה דברים כאלו.

ומוסיף השו"ע (סעיף ג'), כל רגע שמאחר לפדות השבויים כשאפשר להקדים ולפדותם, הרי הוא כאילו שופך דמים. ❖

קריית צאנז נתניה, מחבר ספר שו"ת ישיב יצחק יט חלקים) מסיק, שלמרות כל שיקולי הבטיחות, סכנת הנפשות הוודאית של השבויים, עדיפה על ספק סכנת נפשות בעתיד.

כמו שהראשונים התירו להצילו, כשיש סכנת נפשות, אפילו כשמסר עצמו שוב לשבי, ולא חששו לתיקון העולם, כך גם בהחלפת שבויים, אין מתחשבים בסכנות עתידיות, שיחטפו עוד יהודים למטרות מיקוח.

וכן מכריע הג"ר שלמה זעפרני שליט"א (שמרו משפט חלק ד' עמוד תרפט), שבפרשיית 'גלעד שליט' מוטל על כל אחד, לעשות כל מה שביכולתו לשחרר את השבויים, כי כאשר יש פיקוח נפש, אין מתחשבים בכל ההשלכות שיכולות לצאת מכך. ומוסיף שהחויב מוטל על כל אחד לשחררו, אפילו יותר מכדי דמיו. הנימוקים לשיטתו הם; שאין 'ספק פיקוח נפש' עתידי, מוציא מידי 'ודאי פיקוח נפש' שיש עכשיו. ועוד דחייל שנלחם עבור הכלל, כולם ערבים בשבילו, ולכן צריך לפדותו, אף כשזה יגרום ספק פיקוח נפש של הכלל. שכל חייל יודע בשעת יציאתו לקרב, שבבוא העת יעשו הכל כדי לשחררו משביו, ואם יתברר שאין הדבר כן, יוטל מורך בלבבות הלוחמים, ויסכן את כלל הציבור.

עוד הביא (שמרו משפט חלק ב' סימן פז) את דברי הציץ אליעזר (חלק יג סימן ק), שיש הבדל מהותי בין תנאי מלחמה לתנאי שלום. שאמנם בתנאי שלום, אסור לסכן את עצמו להציל את חבירו, אך כיון שהישוב היהודי בארץ ישראל שרוי תמיד במצב של מלחמה, יסוד ברור הוא, שבמלחמה מותר לסכן אפילו הרבה יהודים, משום ספק הצלת יהודי אחד.

וכן נוקט בשו"ת דבר יהושע (חלק ה' יו"ד סימן טו יז) שמותר לשחרר את המחבלים, במסגרת עיסקת חילופי שבויים. ואפילו שיתכן שהמחבלים האלו, ישובו לפגע ביהודים חס ושלום, יש לבטוח בד' שלא תבוא מכך סכנה, אבל כעת החובה 'לא לעמוד על דם' השבוי, הנמצא עכשיו בסכנה. ועוד שכתב מהר"י בן לב (ספר שני סימן מ'), ונפסק בש"ך (חו"מ קסג ס"ק יח), שרק אם ודאי יתפסו השבאים אחר במקומו, אסור לפדותו. אך אם רק ספק אם יתפסו אחר, מותר. וכאן זה בגדר ספק, שאין כאן ודאות גמורה, שמכח השחרור ירצחו עוד יהודים.

סיכום הגיליון:

6. דינים העולים

פדיון שבויים היא 'מצוה רבה' הקודמת לכל הצדקות, כי השבאי יכול לעשות בשבוי כל חפצו, למוות, לחרב, ולרעב. כל איחור בפדיון שבויים, שקול כשפיכת דמים.

אין פודין את השבויים יתר על כדי דמיהם, מפני תיקון העולם. מחלוקת בגמ', האם הטעם משום 'דוחקא דציבורא', או הטעם משום 'דלא ליגרבו ולייתו', ונפק"מ אם יש לשבוי קרוב עשיר. להלכה, כמה דעות בראשונים; 1. הטעם רק 'לא ליגרבו'. 2. הטעם רק 'דוחקא דציבורא'. 3. ספק ולחומר. 4. ספק ולקולא.

האופנים שמותר לפדות מהשבוי, יותר מכדי דמיהן; 1. במקום פיקוח נפש. 2. בזמן החורבן, שבלאו הכי ישראל נתונים למשיסה. 3. כשעתיד להיות מופלג בחכמה.

המהר"ם מרוטנבורג לא הסכים שיפדוהו בסכום גבוה, ומת בשבוי, מחשש שהשר יתפוס עוד גדולי תורה, למרות שהיה מותר לו משום 'סכנת נפשות', ומשום 'גדול הדור'.

ב'פדיון שבויים' נחלקו הפוסקים מה נחשב 'יותר מכדי דמיהן'; האם כפי שרגילים לשלם על שבויים, או רק כפי המחיר בשוק העבדים.

ב'חילופי שבויים', נחלקו הפוסקים האם אסור לשחרר תמורתם מחבלים מבית הכלא, מחשש שיחזרו לרצוח יהודים. או שמותר לשחרר את השבוי משום פיקוח נפש, וטעמים נוספים. ויש אומרים שחייבים לשחרר. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הנושא לשבוע הבא:

קריעה בשרואה 'מקום המקדש' – ענייני דיומא

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.
וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

ניתן להשיג

חוברת

תרומות ומעשרות

בזמננו

(גיליונות 116 – 118)

המחיר 2 שקל

הגיליון נתרם על ידי

הרב משה הלפרין

שליט"א לרגל הולדת

הבת במזל טוב,

יהי רצון שיזכו

ההורים לרוות רוב

נחת דקדושה מכל

צאצאיהם.